

DE GEVALLEN ENGEL

John van den Heuvel & Bert Huisjes

De Gevallen Engel

Eén man tegen de Hells Angels

Uitgeverij Carrera, Amsterdam 2015

Oorspronkelijk uitgegeven door: House of Knowledge in samenwerking met Uitgeversmaatschappij De Telegraaf B.V., 2009

© John van den Heuvel en Bert Huisjes, 2015

© Uitgeverij Carrera, Amsterdam 2015

© Omslagfoto: ANP

Omslagontwerp: Baqup

Typografie: Perfect Service

ISBN 978 90 488 2988 0

ISBN 978 90 488 2989 7 (e-book)

NUR 339

www.uitgeverijcarrera.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Carrera is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

- 7 Voorwoord

- 11 Schaakmat – Angstige uren in Limburg
- 28 Dode Angel – Mentor van de club
- 38 Een dodendans – Welkom bij de Hells Angels
- 56 Vis met cocaïne – Een jonge scherpschutter
- 65 Smeerolie & deo – De oude man in businessclass
- 81 Engelenstof – Een geprepareerd aggregaat
- 90 De Worldrun – Donkere wolken pakken samen
- 105 Klepper ten grave – Eerbetoon voor topcrimineel
- 115 Een droomgetuige – Dit wordt een dealzaak
- 132 In het programma – ‘s Lands zwaarst beveiligde getuige
- 142 De aanval – Twee koningsdrama’s
- 157 De verdwijning – Een nieuw leven voor TPI43
- 168 Een kroongetuige – Brother versus brothers
- 187 Een nieuw leven – Einde der tijden?
- 197 Ruzie om alles – Een slecht jaar voor justitie
- 214 Angels Forever – Een laatste foto als bewijs

- 227 Nawoord
- 233 Hells Angels-woordenboek

Voorwoord

Zelf zeggen de Hells Angels dat ze een gewone motorclub zijn. Een besloten vereniging van mannen die graag motorrijden. Kerels, die de cultuur van hun club koesteren, met zijn rituelen, emblemen en grote verbondenheid. Ruwe bolsters kortom – veelal met blanke pit.

Als het aan justitie had gelegen waren echter alle Nederlandse *chapters* van de aardbodem verdwenen. Dan waren de Hells Angels verboden en waren vele leden voor jaren achter tralies verdwenen. Justitie investeerde jarenlang in haar strijd tegen de Hells Angels. Dit boek gaat over die oorlog van prominente *crimefighters*, waarbij justitie alles op alles zette om de – in haar ogen – machtige criminele organisatie ten val te brengen. Een van de grootste troeven daarbij was het aspirant-lid van de Hells Angels Angelo Diaz, die als kroongetuige werd geworven. Diaz was als zogenoemde *prospect* zeker niet van onbesproken gedrag. Hij was een drugscrimineel met warme contacten in Colombia, die met schijnbaar gemak vele honderden kilo's cocaïne naar Nederland had gesmokkeld.

Hij kreeg een andere identiteit en een nieuw leven in het vooruitzicht gesteld. Diaz belandde in het speciale verdwijningprogramma van justitie. Hij kwam daarmee onder de hoede van het geheimzinnige team getuigenbescherming, in 1996 opgericht als wapen tegen de zware misdaad. Aanvankelijk gold Diaz als zeer waardevol. Hij getuigde over de toedracht van het koningsdrama in Limburg. Daarbij vermoordde een afdeling van de Hells Angels haar eigen president en twee members. Justitie, rechtbank én het gerechtshof achtten deze moord in het eigen clubhuis bewezen, afzonderlijk van elkaar.

Ook zou hij als troef worden ingezet in een megazaak tegen vrijwel alle prominente Angels in ons land. Voor de Hells Angels braken zelfs kritieke tijden aan, waarbij hun voortbestaan op het spel stond. Maar justitie beet na jaren bij alle zaken in het stof. De Angels die hun president vermoordden gingen vrijuit op juridische gronden. De megazaak waaraan ruim vier jaar was gewerkt, liep stuk op illegale taps van gesprekken tussen advocaten en Angels.

Dezelfde dag dat justitie haar laatste grote zaak tegen de Hells Angels definitief in rook zag opgaan, werd kroongetuige Angelo Diaz uit het programma gegooid. Volgens justitie was hij niet te handhaven, maar bovenal was hij nutteloos geworden.

In het voorjaar van 2009 bezochten wij, misdaadverslaggevers van *De Telegraaf*, hem op een geheime en beveiligde locatie in Zuid-Amerika. Bijna twee weken lang volgden intensieve gesprekken, die samen met vele dossierstukken de basis vormen voor dit boek. 'De mensen die mij moesten beveiligen werden mijn grootste vijanden,' zei Angelo

Diaz. De man die volgens rechters betrouwbare verklaringen aflegde, keerde zich nu tegen het verdwijnp programma. Zoals hij zich eerder keerde tegen de Hells Angels.

In dit boek is zijn verhaal opgetekend, dat voor een groot deel verweven is met de oorlog die justitie voerde tegen de Hells Angels. Het biedt voor het eerst óók een blik achter de schermen van het uiterst geheime programma, door de ogen van een voormalige kroongetuige. Het programma stond ook voorjaar 2009 weer onder grote druk. Opnieuw raakte toen een kroongetuige, Peter la Serpe, in conflict met zijn begeleiders.

De Telegraaf volgde de ontwikkelingen rond de Hells Angels en het werven van kroongetuigen de afgelopen jaren op de voet. De krant onthulde de arrestatie van Angelo Diaz, de toedracht van de meervoudige moord in Limburg en analyseerde de stappen van justitie in haar oorlog met de motorclub nauwkeurig. Voor justitie zal het nog lang een pijnlijk dossier blijven. Alle onderzoeken tegen de Hells Angels liepen uit op een drama. De regeling met de kroongetuige trof hetzelfde lot. De Hells Angels kwamen uiteindelijk als enige winnaar uit de bus. De club overleefde!

Voor de ene man die tegen de Hells Angels opstond, is dat nog de vraag. Angelo Diaz werd een gevallen engel, die de rest van zijn leven over zijn schouder zal blijven kijken. De identiteit van Hells Angels die in de processen – en daarmee in dit boek – de revue passeren is bij veel mensen bekend, ook vanwege publicaties op internet. We hebben ervoor gekozen om geregeld geen achternamen te publiceren.

Een deel van de Hells Angels mag van de rechter niet meer worden vervolgd door fouten van justitie. De Hells Angels die hun eigen president ombrachten, werden door een gerechtshof op alle punten vrijgesproken – hoe moeilijk dat voor nabestaanden ook is te begrijpen. Voorlopig hoeven de Hells Angels geen terughoudendheid meer te voelen als zij roepen: Angels forever, forever Angels! De motorclub bleek na jaren met recht onaantastbaar.

John van den Heuvel en Bert Huisjes

HOOFDSTUK 1

Schaakmat

Angstige uren in Limburg

Een slecht voorgevoel, dat was het. Voorzichtig schoof hij de gouden Rolex van zijn pols. Daarna pakte Angelo zijn paspoort en zijn telefoonboekje. ‘Neem jij dit. Als ik morgen niet terug ben, dan neem je het eerste vliegtuig terug naar Curaçao. Beloof je me dat?’ Zijn vriendin Nicole knikte en omhelsde hem stevig.

Toen Angelo Diaz op de Warmoesstraat in Amsterdam de frisse buitenlucht instapte, keek hij nog eenmaal om naar het Centrumhotel. Aan de rand van de Amsterdamse rosse buurt was hij in dit logement van een familielid van een Hells Angel vaak te gast geweest. Het telefoontje op zijn mobiel vervulde hem met zorg.

Op de hotelkamer had hij zijn jack met emblemen van de Caribbean Brothers, toetredende afdeling van de Hells Angels, in zijn koffer gestopt. Hij zou betrekkelijk anoniem naar Limburg vertrekken. Maar eerst wilde hij nog bellen met de Colombianen. Opnieuw praatte hij hen bij; dat

hij 's middags bij de Angels was geweest en nu opnieuw moest. In de met uithangborden verlichte straat stond zijn Antilliaanse clubgenoot John al te wachten. Het slechte voor gevoel zakte even weg, maar ook hij oogde bezorgd. 'Zullen we maar weer?' De tocht naar Limburg kon hij wel dromen.

Al maanden pendelde hij op en neer naar het Hells Angels-chapter in Oirsbeek, iets wat hij had gecombineerd met het in Amsterdam ophalen van cocaïne geld voor de Colombianen. Hij was er in oktober ook geweest. Toen was de Amsterdamse president van de Hells Angels, Big Willem van Boxtel, zo vriendelijk geweest hem zijn gepantserde BMW te lenen. Het was geen slechte entree geweest toen hij voorreed bij het clubhuis van het Nomads-chapter van de Angels, een voormalig bordeel waar het rode pluche nog volop aan die tijden herinnerde. Hij leek toen gedekt te zijn. Maar sindsdien waren de problemen alleen maar groter geworden.

Nu, in maart 2004, was het verzoek om te komen vele malen dringender. En dat voor de tweede keer op één dag. De zuidelijke Hells Angels Jack en Marco stonden erop dat hij, nog maar net terug in Amsterdam, direct wéér naar Limburg kwam. Wat een grote slag had moeten worden, was uitgedraaid op een nachtmerrie. De zending van bijna 300 kilo cocaïne die ruim een jaar eerder was verscheept, was verdwenen in het niets, terwijl de plakken hun weg naar de straat al hadden gevonden.

De Colombianen kon op dat punt niets worden wijsge maakt. Zij wisten dat hun pakketten met het unieke logo al op de markt waren. In Amsterdam werd cocaïne verkocht en gesnoven die nimmer was afgerekend. Er restte slechts één vraag: Wie was verantwoordelijk?

Twee dagen later nam het leven van Angelo Diaz een wending die hij nooit had kunnen voorspellen. Op de luchthaven van Curaçao was hij kort ervoor uitgezwaaid door zijn vrouw Annemarie en zijn twee kinderen. ‘Tot gauw, papa!’ Hij zou ze nooit meer zien, behalve op foto’s. ‘Daar heb ik nog steeds moeite mee. Maar het kon niet meer.’

Zijn leven was al ingewikkeld, maar dit zou nog maar een opmaat zijn. In de vertrekhal wachtte Nicole, met wie hij al jaren een geheime liefdesrelatie had. ‘Nicole wist alles van mijn vrouw,’ aldus Diaz. ‘Mijn vrouw wist niets van haar. Nicole ging met mij mee naar Amsterdam, Annemarie bleef thuis...’ Het werd een afscheid van alles wat hij had en kende.

Voor de deur van de Nissandeleer in Sittard begon op 8 maart 2004 zijn nieuwe leven. Toen de rode Ford Escort voor het verkeerslicht vaart minderde, versnelden juist de drie donkerblauwe Volvo’s achter hen. ‘We worden gevolgd, John,’ had Angelo Diaz al gezegd, nadat hij een blik in de spiegel had geworpen. John raakte in paniek. ‘Rij in godsnaam niet door rood!’

Op dat moment haalde een van de auto’s in en werd de Escort klemgereden. Een auto ervoor, een erachter en een opzij. John duwde in een reflex het portier op slot en greep naar zijn wapen. ‘Niet doen, het is politie!’ riep Diaz.

Binnen een seconde werden de ramen verbrijzeld en staken de wapens naar binnen. Angelo Diaz en John D. werden van hun stoelen gerukt en met het gezicht op het koude asfalt geduwd. ‘Waar zijn de wapens,’ schreeuwden de mannen met bivakmutsen. ‘Waar zijn de wapens!’ Met een knie in de nek werden de armen bij beide mannen op de rug getrokken. ‘Het was een vlammeende pijn. De handboeien

om mijn polsen werden hard aangetrokken.’ Een zwarte zak schoof over hun hoofden.

Diaz schreeuwde nog: ‘Het pistool zit in mijn broekzak.’ Maar toen zijn gezicht de straat raakte, wist Diaz dat hij zichzelf in veiligheid had gebracht. Hier op de grond lag de man die in de jaren erna de belangrijkste kroongetuige zou worden in de harde strijd van justitie tegen de Hells Angels. ‘Ik hield er rekening mee dat ik daar in Limburg zou sterven. En anders had ik moeten moorden,’ zei hij later. ‘Ik stond schaakmat, er was geen andere weg.’ Zijn ontmoetingen van de vorige dag hadden hem voldoende duidelijk gemaakt.

Het NS-station van Sittard was de avond ervoor om middernacht doods en verlaten geweest. Bij de uitgang stonden de Hells Angels Jack en Marco met lange jassen te wachten toen Angelo en John arriveerden. ‘Stap in,’ klonk het, terwijl ze wezen naar de geparkeerde zwarte Jaguar.

Ze waren naar een verlaten industrieterrein in de buurt van de IJzeren Brug gereden. Na ongeveer vijf minuten stopte de auto langs de spoorlijn en ze stapten met zijn vieren uit. De Angels gebaarden dat ze hen moesten volgen, toen ze een pad opliepen. ‘Wat is dit?’ fluisterde John D. tegen hem. ‘Ik weet het niet,’ antwoordde Diaz. Op vijftig meter van de weg draaiden Jack en Marco zich om. ‘Met luide stem beschuldigden ze mij dat ik betrokken was bij de diefstal van de cocaïne. “Lieg niet,” schreeuwde Jack, “een getuige heeft jou gezien!” Het was zeer bedreigend.’

Diaz zou later stellen dat hij dáár had moeten worden vermoord. ‘Toen zij zich omdraaiden zag ik dat ze beiden een kogelwerend vest droegen. Marco had een bedrijf dat die dingen maakte. Onder zijn jas zag ik een uzi hangen

aan een leren riem. Mijn laatste uur had geslagen, dacht ik. Dit wordt onze liquidatie.'

'Ik hield er rekening mee dat ik daar in Limburg zou sterven. En anders had ik moeten moorden'

Er kon geen andere reden zijn. Immers, Diaz had die ochtend óók al met hen over de zending cocaïne gesproken. Toen was het een ontmoeting bij Marco thuis geweest. 'We zaten toen in de woonkamer, waarbij Marco een grijs apparaat op tafel zette. Alle telefoons moesten uit, zei hij. Het apparaat detecteerde gelijk elk signaal van telefoons of af-luisterapparatuur.'

Ook toen had Diaz uitgelegd dat er geen getuige kon zijn die hem van de diefstal van de cocaïne kon betichten. Simpelweg omdat hij nooit bij een diefstal aanwezig was geweest. De Hells Angels hadden toen aandachtig geluisterd naar zijn kant van het verhaal, waarna beiden weer naar Amsterdam konden vertrekken. 'Toen we net in Amsterdam waren, kwam het bericht dat we direct wéér naar het zuiden moesten terugkeren.' En nu stond hij hier in het donker op een afgelegen terrein. 'Marco zei tegen mij dat hij mijn verhaal van die ochtend had nagetrokken. Een getuige sprak mijn lezing tegen... Ik zei dat ik hun getuige dan wel eens wilde zien.'

Op dat moment klonk er geblaf. Op het pad verscheen een oude heer die zijn kwispelende hond uitliet. 'Die toevallige verschijning heeft mijn leven gered,' zei Diaz later. 'Ze stopten met schreeuwen, en zeiden nu op gedempte toon dat ik in Limburg moest blijven. De volgende dag zouden ze me met de getuige confronteren. Als deze me niet herkende zou ik vrijuit gaan. Ik vreesde dat het een val

was.’ Marco wees met een dreigende rechtervinger naar John D.: ‘Angelo mag niet weggaan. Als Angelo toch verdwijnt, dan ben jij daar verantwoordelijk voor.’ Het werd het langste en bangste etmaal in zijn leven. Diaz werd afgezet bij een vriendin in Sittard. ‘Maar we weigerden ons als een lam naar de slachtbank te laten leiden.’ John D. belde een vriend, waar hij diezelfde nacht met Angelo nog twee wapens kon ophalen. Hij had die op zijn zolder. Kies maar, zei hij. John nam een gmm en ik een klein Ladywapen. Ik zou mijn huid duur verkopen.’

De confrontatie met de getuige zou de volgende middag om 12.00 uur plaatsvinden bij een werkplaats voor motoren op een industrieterrein, zo hadden de Angels bepaald. Diaz belde in doodsnood eerst zijn vriendin, dat ze onmiddellijk uit Amsterdam moest vertrekken, met zijn paspoort, gsm en Rolex. ‘Zij moest huilen, en ik zei haar dat ik zou bellen.’

Daarna belde hij midden in de nacht geëmotioneerd zijn vrouw op Curaçao, en vroeg haar om hulp. ‘Ik zei tegen haar dat ze Burton Daal moest bellen, die ook op Curaçao zat.’ Daal was eerder een undercoveragent geweest die een grote drugssmokkel met een Orion-vliegtuig had blootgelegd.

Toen hij Burton Daal de hachelijke situatie uitlegde, begreep die dat het menens was. Hij belde Diaz terug om hem een mobiel nummer door te geven, van ‘iemand met contacten’ bij politie en justitie. Toen hij dat nummer intoetste, klonk aan de andere kant een stem: ‘Met John van den Heuvel, *De Telegraaf*.’

‘Ik wist niet dat hij journalist was,’ claimt Diaz. ‘Ik legde hem uit in wat voor situatie ik me bevond. Hij beloofde dat hij me onmiddellijk zou laten bellen door de recherche. Dat gebeurde ook, binnen tien minuten. Ene Joep kwam aan de lijn, die een groot aantal vragen stelde. Er is die dag tussen

ons heel vaak gebeld. Telkens moest hij ophangen om ruggespraak te voeren.'

De confrontatie om twaalf uur werd verschoven, en intussen tikte de tijd weg. In die bange uren werd de kiem gelegd voor zijn latere rol als kroongetuige. Hij vertelde de rechercheur over de verdwenen partij cocaïne, over de Hells Angels, en over de ontmoeting die moest plaatsvinden. 'Hoe laat moet je daar zijn?' vroeg rechercheur Joep. 'Ik weet het niet, ik word gebeld als het zover is,' antwoordde Diaz. Aan het einde van de middag belden de Hells Angels, Marco en Jack. De Antillianen werden om vijf uur verwacht voor de ontmoeting met 'de getuige'. John D. zou Diaz ophalen bij de flat in Sittard waar hij verbleef. Het gaf Diaz de gelegenheid om de laatste gegevens door te bellen naar de rechercheur.

'De rechercheurs hadden me gezegd dat ik in de Escort zou moeten sturen, zodat ik direct kon stoppen als zij een signaal gaven. Maar John stapte achter het stuur, hij wilde per se rijden. Toen we uit de wijk wegreden, zag ik aan het begin van de straat de auto's van het arrestatieteam al staan. Toen we de wijk uitreden, zag ik dat ze ons volgden.'

Zijn vriend wist van niets. 'Hij zei dat we nu tenminste wapens hadden. We zouden op de afspraak nu niet voor Piet Snot staan.'

'Hij belde mij terug om me een mobiel nummer door te geven, van "iemand met contacten" bij politie en justitie'

Diaz zal later zeggen dat de arrestatie te snel kwam. 'Het was de bedoeling dat we eerst naar de confrontatie met de

getuige zouden rijden, en dat de politie daar zou ingrijpen. Zo konden zij dan gelijk Marco en Jack inrekenen, met hun kogelwerende vesten en wapens.’ De politie zag daarvan af. Het team, dat onmiddellijk was opgetrommeld, koos voor de verrassing. Het beoordeelde de situatie, waarin een mogelijke liquidatie zou volgen, als ‘veel te gevaarlijk’. En dus werd de rode Ford Escort al na enkele minuten voor de Nis-sangarage in Sittard klemgereden.

Dezelfde avond nog werden Marco en Jack gearresteerd. Op het politiebureau besloot Angelo Diaz ‘s avonds bijna alles te vertellen wat hij wist, althans in elk geval de belangrijkste punten. Hoe de motorclub de Caribbean Brothers was toegetreden tot de Hells Angels, en hoe zij daarbij in de wereldwijde club waren opgenomen als aspirant-lid, als prospects. Hij vertelde ook hoe hij met de Hells Angels een transport had georganiseerd van bijna 300 kilo cocaïne, die in Limburg was aangekomen maar onmiddellijk was verdwenen.

Nog diezelfde avond werd de Limburgse politie van de zaak gehaald, tot afgrijzen van de rechercheurs, en nam de Nationale Recherche onder leiding van het landelijk parket het onderzoek over.

Diaz had namelijk nog méér te melden. Aan de telefoon en op het politiebureau liet hij weten dat hij kennis had van een zaak die al maanden heel Nederland in zijn greep hield: de mysterieuze moord op drie zeer prominente Hells Angels, van wie de lijken in februari drijvend in de Geleenbeek waren gevonden. De Angels-moord was wereldwijd in het nieuws geweest. Maar al die weken was het een raadselachtig misdrijf gebleven, waarover alle clubleden zwegen. Laaide ook in Nederland de oorlog tussen de motorbendes op?

Waren de Hells Angels aangevallen door een rivaliserende bende, zoals dat ook in Denemarken, Canada en de Verenigde Staten het geval was geweest?

Nu, na jaren van onderzoek naar de motorclub in ons land, kondigde zich hier een getuige aan waar justitie niet eens van had durven drómen. Voor het eerst verklaarde een Angel over de Hells Angels. Binnen enkele uren was de top van justitie op de hoogte.

De volgende dag bracht *De Telegraaf* daverend nieuws. De Nationale Recherche had een doorbraak bereikt. Geen bendeoorlog maar een gestolen partij cocaïne was het motief voor de drievoudige liquidatie. Er was een reeks van arrestaties verricht. Diaz zou alle commotie pas later horen. Hij wist maar één ding: hij had het overleefd. De volgende ochtend werd de deur van zijn Amsterdamse hotelkamer ingetrapt. 'Door wie? Ik weet het niet. De koffer met mijn colours is nooit meer boven water gekomen.' Zelf zou hij eveneens verdwijnen. Voor jaren, in het geheime beschermingsprogramma van justitie.

HISTORISCH

Opgelost in het niets

De originele berichtgeving uit *De Telegraaf* van:
Zaterdag 24 juni 2006 door John van den Heuvel en
Bert Huisjes

Ze verdwijnen spoorloos. En dat is ook de bedoeling. Bij politie en justitie werkt een kleine groep specialisten, die identiteiten wist en daarvoor in de plaats geheel nieuwe levens verzint. De vermoorde vastgoedmagnaat Willem Endstra wilde erin en de belangrijke kroongetuige Angelo Diaz, kwám erin. Het geheime programma van justitie en politie dat criminele getuigen moet behoeden voor een wisse dood, viert dit jaar zijn tienjarige bestaan. Ook dit jaar zullen er weer getuigen (schijnbaar) van de aardbodem verdwijnen. Maar een leven lang luieren op een wit strand ligt niet in het verschiet. ‘Denk na, doe het niet,’ zegt advocaat Rob Meerman.

Het laatste dat ze van hem zagen, was een bizarre vertoning. Tweemaal verscheen hij nog in de rechtszaal. Een flinke Maradona-pruik over zijn ogen. Knalblauw colbertje. Vloekend rood overhemd. Toch leverde deze vreemde meneer wel het cruciaal bewijs in een drievoudige moordzaak tegen de Hells Angels. Sindsdien bestaat Angelo Diaz niet meer. Hoe bevalt, dat?

‘In maart kwam hij uit de gevangenis en is hij aan zijn nieuwe leven begonnen,’ zegt zijn advocaat, Rob Meerman. ‘Hij

is ongelukkig, het valt hem zwaar.’ Afgelopen maanden kwam het besef pas in volle omvang. Maximaal één keer per week mag hij contact hebben met zijn advocaat. Maar uitsluitend via een beveiligde telefoonlijn van de Dienst Getuigenbescherming.

‘Ook kan ik hem af en toe wel ontmoeten. Daarvoor moet ruim van tevoren een afspraak worden gemaakt. Hij wordt dan naar een onbekende plek gebracht, terwijl zijn beveiligers de wacht houden.’ Het zijn vermoedelijk de laatste restjes menselijk contact, want de man – voorheen bekend als Angelo Diaz – moet binnenkort nog opdraven in het hoger beroep van de Angels.

Daarna zal het hem net zo vergaan als de getuigen die hem voorgingen. Hij zal in het niets oplossen, voorgoed onvindbaar moeten blijven voor huurmoordenaars. Onder welke naam Angelo Diaz nu door het leven gaat, weet ook Meerman niet. ‘Maar het valt hem bar tegen, hij is zwaar gefrustreerd. Allerlei afspraken die hij met justitie maakte, worden niet nagekomen, zegt hij. Ik heb al een dik pak met verzoeken verstuurd aan justitie.’

Tegenprestatie

Angelo Diaz is nu even de bekendste beschermde getuige, maar ook hij zal weer worden vergeten. In tien jaar tijd verdwenen op soortgelijke manier talloze collega-criminelen naar onbekende oorden. Soms als tegenprestatie voor een waardevolle getuigenis. Maar ook komt het weleens voor dat een belangrijke tipgever bij criminelen bekend wordt en daarmee zijn leven verspeelt.

Weinigen zullen zich bijvoorbeeld ‘Lange Bert’ herinneren, die de arrestatie mogelijk maakte van de gevreesde Zwarte Cobra, een alias van Henk Rommy. Na een mislukte operatie om

de Cobra in Spanje te laten arresteren en uit te leveren, was het iedereen duidelijk dat hij de Judas was. Bertjes identiteit werd in allerijl gewist en hij kreeg elders een nieuwe naam en nieuw leven. Advocaat Meerman kent uit zijn eigen praktijk drie gevallen. Eén getuige stond op het punt te tekenen, maar haakte af. Dan was er natuurlijk Angelo Diaz, die voor zichzelf geen andere uitweg zag. ‘En op dit moment overweegt nóg een cliënt het,’ zegt hij. ‘Niet in een heel bekende zaak. Maar als deze cliënt besluit te gaan verklaren, moet hij wel verdwijnen.’

Hoe gaat zoiets? Het is een beslissing die contractueel wordt vastgelegd. ‘Toen Diaz bij me kwam, had hij al een contract gesloten over zijn rol als kroongetuige. Het tweede contract, dat ook naar de notaris gaat, was nagenoeg rond. Dat regelde zijn bescherming. Er staan zijn plichten en rechten in, alsook de plichten van de dienst. Hij moest ervoor tekenen dat hij nooit meer contact zal opnemen, dat hij zijn familie niet zal benaderen. Qua financiën moest er schoon schip worden gemaakt, er mag geen enkele band meer liggen. Voor elke dag krijgt hij een vergoeding, die afhangt van het land waar hij is. Alles is voor onbepaalde tijd; dus tot zijn dood.’

‘Beschermingsprogramma 10 jaar geleden ontworpen’

De dienst eist in het contract dat hij werkt aan zijn nieuwe bestaan, hij heeft een inspanningsverplichting. ‘Hij moet werk gaan zoeken. Als hij een bedrijfje wil beginnen, kan hij een renteloze lening krijgen van de staat.’ Maar gaan en staan waar hij wil, dat zit er niet in. Hij mocht wel kiezen in welk land hij wilde wonen, maar alleen uit een beperkt lijstje. ‘Mijn cliënt staat onder curatele,’ zegt Meerman. ‘Geen wereld van Peter Stuyvesant met een piña colada op het strand.’

Bloedige liquidaties, afrekeningen op snelwegen, de vondst van halfvergane lijken. De schrik over de verharding van de misdaad was begin jaren '90 groot. En telkens weer – zo leek het – stond justitie met lege handen. Want welke waardevolle getuige zou verklaren, als dat een doodvonnis betekende? Toenmalig justitieminister Hirsch Ballin gaf de opdracht te onderzoeken of in Nederland een programma voor bedreigde getuigen mogelijk was. In de vs was er al veel ervaring mee opgedaan tijdens de maffiaprocessen in de jaren '70. Criminelen die hun bazen erbij laptten, konden rekenen op lagere straffen én een nieuw leven. De maffia wist aanvankelijk nog – via corrupte agenten – talloze verklikkers op te sporen en te vermoorden. De invoering van het Witness Protection Program verhielp dit euvel. Sinds de jaren '80 werd slechts één van de vele duizenden beschermde getuigen gevonden en vermoord.

In Nederland groeide de belangstelling toen in 1992 ook Italië een soortgelijk programma invoerde in de strijd tegen de Cosa Nostra. De berouwvollen ofwel 'pentiti' stroomden toe om aan hun straf te ontkomen. Toen in Italië ook nog eens de Nederlandse Bettine Martens tekende als pentiti (ze werd in Rome gearresteerd, samen met twee Colombiaanse drugsbaronnen), zette dat de raderen aan het werk. Criminoloog Frank Bovenkerk ontmoette haar meermalen voor ze verdween en schreef over haar een boek.

Huurmoordenaars

'Ik bezocht haar in een cel in een kasteel ten zuiden van Rome,' zegt Bovenkerk nu. 'Het was een zwaar gefortificeerd gebouw. Niet zozeer met het oog op een uitbraak, maar vooral vanwege mogelijke inbraak door huurmoordenaars. Ze verklaarde bij de rechter vrijuit, waarop fikse veroordelingen

volgden.’ Bettine zelf verdween spoorloos via het Italiaanse getuigenprogramma. Bovenkerk vernam nooit meer wat van het mooie meisje. ‘Bewust zijn alle contacten verbroken, ook voor mijn veiligheid.’

Dat tumult was – achteraf gezien – medebepalend voor de komst van het Nederlandse programma. Officier van justitie R. Craemer werd belast met het onderzoek. En op verzoek van de minister voorzag hij hem in 1995, naar eigen zeggen ‘met tegenzin’, van alle argumenten waarom Nederland zo’n programma moest opzetten. ‘Als je doordenkt over zo’n programma, slaat de twijfel toe. Niemand staat te trappelen het in te voeren, maar er is geen ontkomen aan.’

‘Het is ongelooflijk ingewikkeld,’ aldus Craemer. ‘De zwaarte van de zaak moet worden gewogen. Je moet je iedere keer afvragen hoe zwaar de bedreiging precies is.’ En dan was er nog de praktische kant. Wat moet je met de oude identiteit, als je een getuige een nieuwe geeft? Als de getuige overlijdt, onder welke naam moet hij worden begraven? Wat als een beschermde getuige een erfenis krijgt en de naam niet meer bestaat? Allemaal lastige kwesties. De oplossing bleek een eenvoudig zinnetje in het bevolkingsregister: ‘Met onbekende bestemming vertrokken.’ Zo kan de persoon altijd nog weer tot leven worden gewekt, in administratieve zin.

Het getuigenprogramma werd in 1996 ingevoerd en sindsdien wordt door justitie elk woord erover op een goudschaaltje gewogen. Alle informatie is strikt geheim, niets mag erover naar buiten. Slechts bij hoge uitzondering liet Dirk van der Bel aan politiecollega’s in vage termen ‘iets’ weten. ‘Hoe het team de bescherming van een getuige precies regelt, is voor iedereen anders. De een heeft een gezin en de ander niet, om maar eens wat te noemen.’

Dat het begeleiden van de getuigen niet eenvoudig is, blijkt wel uit de functieomschrijving. De politieman moet een groot incasseringsvermogen hebben. En hij moet ook nog eens de eigenschappen hebben van een maatschappelijk werker, een onderhandelaar en – tot slot – die van een rechercheur. Kortom, het omgaan met de bedreigde getuigen op afstand is een rotklus.

Verder is het antwoord op alle vragen over de grootte van het team, het aantal getuigen, het budget steevast: geen commentaar. Toch liet Craemer destijds vrij duidelijk weten hoe het eruit ging zien. Hij rekende op een team van omstreeks tien mensen, een budget van 1,5 miljoen gulden. Verder zouden jaarlijks vijf tot acht getuigen in aanmerking komen, hoewel dit aantal mogelijk snel zou toenemen, gezien het succes in andere landen.

Dat succes is het programma in Nederland nooit geworden. In ons land komen er per jaar maar enkelen in terecht. De kosten zijn bovendien flink wat hoger uitgevallen, inmiddels enkele miljoenen euro's. 'Justitie heeft het nooit aantrekkelijk willen maken,' zegt Bovenkerk. 'Dat is ook terecht. Als je via dit programma verklaringen zou kopen, is dat bloedlink. Wie zegt dat er dan niet van alles wordt verklaard om gewoon het oude leventje achter zich te laten?'

Een recent onderzoek van justitie naar het team leverde wel een 'overwegend positief' beeld op over de bescherming, de werkzaamheden en resultaten. Geen enkele getuige kwam volgens de rapporteurs in een levensbedreigende situatie terecht. Ook niet bij de zusterdiensten, waar nogal eens beschermde getuigen mee worden 'geruild'. Ook zijn volgens hen de getuigen zelf dik tevreden.

Die laatsten kunnen het niet tegenspreken, want ze zouden daarmee gelijk hun bescherming verliezen. Maar inciden-

ten waren er wel. Zo verdween de garagehouder Ad Karman spoorloos, nadat hij kroongetuige was in het monsterproces tegen hasjbaron Johan V. alias De Hakkelaar. Zijn verblijfplaats lekte later alsnog uit, omdat zijn vriendin uit het programma stapte. Zij wenste niet langer met hem in Duitsland ondergedoken te zitten; het nieuwe leven viel haar nogal tegen.

‘Voor elke dag krijgt hij een vergoeding voor onbepaalde tijd; dus tot zijn dood’

Ook ‘Lange Bert’ – de hulp tegen de Zwarte Cobra – kon zijn cover niet geheim houden. Hij kreeg laaiende ruzie met de dienst, die hem in Venezuela een nieuw leven als ‘Bert Zwaluw’ had gegeven. Hij kon niet rondkomen van de toelage, en kon niet aan medicijnen komen voor zijn longemfyseem. Uit boosheid nodigde hij Peter R. de Vries uit om de deplorabele situatie vast te leggen. De dienst verbrak elk contact.

Twee dagen nadat Bert naar Nederland terugkeerde overleed hij aan zijn ziekte. De Vries, achteraf: ‘Ik vond dat wel een heel triest verhaal. Zulke mannen kunnen ook niet rondkomen met een dagvergoeding. Daar zijn het de mensen ook niet naar, natuurlijk.’

Rob Meerman, advocaat van Angelo Diaz, zegt de afgelopen maanden geen al te goede ervaringen te hebben gehad met het programma. ‘Men is wel correct, hoor. Ze staan me altijd kort en zakelijk te woord. Dat is het niet. Maar er zweemt ook iets van amateurisme doorheen. Een cliënt die mij vraagt of hij het moet doen, zal ik altijd zeggen: “Denk na, doe het niet; of het moet écht niet anders kunnen.”’

Liquidatie

Als advocaat – en in een eerder leven ex-undercoveragent bij de Amsterdamse politie – wil hij de noodzaak van het programma ook weer niet betwisten. ‘In sommige gevallen is het echt nodig, omdat mensen niet veilig meer zijn. Maar of er nu een liquidatie mee is voorkomen? Er zijn er na de invoering van het programma toch weer tientallen neergeknald. En bij de opsporing heeft het ook niet echt geholpen. Van alle liquidaties in Amsterdam is er slechts één opgelost.’

Ook Bovenkerk betwijfelt of criminelen die getuigen, wel geschikt zijn een nieuw leven te geven. ‘Ze kunnen niet zomaar afscheid nemen van hun levenswijze; zij zijn niet voor niks zo geworden, dus dat zoeken ze toch weer op. Ik vermoed dat justitie het ook niet zo erg vindt. Dan trekken zij de handen eraf. Ze hebben dan een morele aflaat. Als zo’n getuige het zelf verknalt, hebben zij hun best gedaan. Dan zijn alle verdere gevolgen de eigen verantwoordelijkheid.’ Ook onderzoek wijst op de nodige kommer en kwel die beschermde getuigen overkomt. In het Italiaanse programma bleek maar liefst 80 procent zeer zwaar gebukt te gaan onder het nieuwe bestaan. Volgens justitie wordt daarom bij kandidaten ook een psychologische test afgenomen. Mensen die bij voorbaat al niet te handhaven zijn, komen er niet in. Rob Meerman: ‘Nou, ik heb bij Diaz geen enkel psychologisch rapport gezien. Maar ze wilden zijn verklaring ook wel érg graag.’